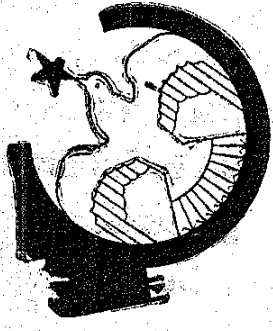

Hayat

*Hayata. daima hayata.. dün-
yaya daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt I. 15 Eylül 1929. Sayı: 139

Müşahade:

Maarif siyasetimiz

İktisadî noktai naazardan

*[Cumhuriyet Maarifinin genç ve kıymetli vekili, mecmu-
amızın fahrî tahrir-heyeti reisi Cemal Hüsnü Beyin 20 Haziran
1921 tarihli Yeni Cün'de çıkan bir makalesini sayfalarımıza
naklediyoruz.*

*Hayat, bu sayısından itibaren, Cemal Hüsnü Beyin
kalemi ile kuvvetli bir yardımcı bulmuş olduğunu aziz
okuyucularına müjdeler.]*

Maarilin neşir ve tamimi için iktisadî kuvvetlerin inkişafı nasıl lâzımsa iktisat kuvvetlerinin inkişafı için de Maarif o nisbette mühimdir. Bu iki saha biri birinin mütemmimidir.

Maarif siyaseti hemen her memlekette büyük mıkıyasta sanayi ve ticaretin inkişafı zamanına kadar başlıca üç devrede geçti:

İlk devrede mekteplerin vazifesi bir taraftan ruhanî vezâifi talim ve icraya kadir uzuvlar yetiştirmek, diğer taraftan halka dinî akideler telkinile çocukları merasimi diniyeyi hakkile ifa edebilir bir hale getirmektir. İkinci devrede mektepler bu sırf ruhanî mahiyetten çıkarak feylesof ve filologların idaresine intikal ediyor, ve millî şeklini alıyor. Burada tahsil daha ziyade edebî ve bedîidir Vatan mefhumu bu devrede ikinci bir din akidesi hükmüne geçmiştir. Bundan sonra ensiklopedik ilim devresi geliyor. Mekteplerin porgramı umumiyetle li saniyat, tarih, riyaziyat ve tabiiyat esaslarını ihtiva eder.

Yüksek sanayi ve ticaretin inkişafı

zamanına tesadüf eden son zamanlarda milletlerin tahsil siyasetleri yavaş yavaş daha şe'nî (realist) ve amelî esaslara doğru tebdili istikamet ediyor. İlim fevkalâde tenevvü etmiş ve çok karışık bir şekil almıştır.

Artık umumî ihata şart değildir. Fikrî ve cismî iktidar nisbetinde her hangi bir şubede ihtisas peyda edilmeğe çalışılıyor. Hayat senelerinin daha çok kıymeti vardır. Dünya istihsalâtı mümkün olduğu kadar çabuk ve çok uzuvlara mühtaç; bunun içindir ki darülfünunların yanında teknik enstitüler çoğalıyor. Evelce yalnız darülfünuna methal olmağa yarayan talî mektepler doğrudan doğruya hayata adam yetiştiriyorlar. Yüksek ve aristokratik edebî ve ilmî tahsil yerine daha ziyade demokratik ilmî, amelî bir tahsil yol alıyor.

Bizim bu günkü tahsil siyasetimiz, bilhassa yukarıda saydığımız ikinci ve üçüncü devrelere isabet eden kısımda tecelli ediyor. Memleketin istihsalât esaslarıyla intibak etmiş değildir. Son senelerin mahsulü olarak bir çok talî

mektep mezunlarına malik bulunuyoruz. Fakat bunların istihsalât sahasında oynadıkları rol maalesef görüyoruz ki hiçtir. Ve bu sistemle bundan başka da bir şey yapılamaz. Bunların hepsi mekteplerden çıktığı gün darülfünuna devam edemezde, hayata atılmak mecburiyetinde kalırlarsa (ne yapacağı?) sualile ellerini böğürlerine dayıyorlar.

Mahmut Esat Beyin pek güzel söylediği gibi bu günkü Maarifimiz zengin Maarifidir. Ve bu nevi tahsille biz hatta birinci devrede olduğu kadar Maarifi tamime bile muvaffak olamadık. Filhakika birinci Maarif devremizde en uca köylerimize kadar bir zamanlar Garbin (Seminer, Akademi) denilen yüksek tahsil müesseselerile boy ölçüşecek medreselerimiz vardı. Sonra diğer memleketlerde dinî tahsili yalnız bir sınıfa mahsus aristokratik bir tarzda iken bizde tamamen demokratik şekilde idi. Kur'ani Kerim, Mevlüdi Şerif okuyabilen kız, erkek çocukların adedi denebilir ki köylerimizde bu gün okuyup yazma bilenlerin adedinden belki de fazla idi.

Kurtuluşun sıraları : 3**Giritli Cafer**

“ Kuşada „ nın en kendi halinde, en sessiz, en çelim-iz bir delikanlısıydı. geldiği m mlekete has çeviklikten, ataklıktan, cessurluktan hiç bir eser yoktu. Kasabada, daha doğrusu hayatta dikkati c lbeden, sayılan bir hareketi görülmezdi.

Giritli Cafer'e bir varmış bir yokmuş demek daha doğru idi. Milli müfrezeler, men l keti istilâ eden düşmanlarla çarpışmağa başlamışlardı. Giritli Cafer bir gün cismi olmıyan bir varlığın gölgesi hali de müfreze kumandanı Mahmut Esat Beyin karşısına dikildi:

— Ben de marebe edezeyim! dedi.

O günden sonra müfrezede hava gibi görünmez bir mahiyetle çalışmağa başla ı Saraço lu sık sık şaka ederdi:

— Cafer! Sen buraya nereden geldin?

— Ciri te , Beğimul!

— Kaç yaşında?

— Bes!

— Bu gece düşmana bir baskın yapacakmıyız?

— Emir varsa yapazayız!

Ve hepsi gülüşürlerken Giritli Cafer bir soluk kadar sessiz, siperinin içine çekilirdi. Ne verirlerse onu yer, onu giyerdi. Silahı bile eski bir tek ateşli martin idi.

İri yarı yapılı, gırtlığına kadar silâh cebhane kuşalı Veli Ağa bir kaç defa kumandanlara söylemişti:

— Bu Cafer kalabalık ediyor, sava-lım başımızdan.

— Niçin? Bazı bir kişi bir ordudur. Hiç bir şey yapamazsa harbedenlere mara ile su-da taşıyamaz mı? Arkadaki cephane yüklerini başında bulundurmaz mı?

Giritli Cafer, Veli Ağanın bu sözlerini bir iki defa işi iği halde gücüne gitmek değil ya saçın o tek kılı bile kırdamadı. Sessiz, silik bir adamdı işte...

Müfrezeler bir sabaha karşı büyük ve mühim bir baskın yapacaklardı. Karşıya yapılacak bu baskınla, sağda atılacak köprü ameliyesini ötmek i tiyorlardı.

İş çok tehlikeliydi.

Geceden her şey hazırlandı.

Alaca ka anlıkta işgal harbi başladı ve sağdaki müfreze köprüyü dinamitle atmak hareketine geçti.

Sol taraflarını açık zaanederlerken meğ r değilmiş Düşman oraya tam mevcutlu, makinalı bir bölüğü geceden yerleştirmiş. Her iki istikamette kaalı bir mücadele olurken müfrezelerimizin yaından ve arkasından bir ateş baskını

başladı, Tehlike artmıştı. Köprü atılamadı Karşıdaki işgal müfrezesi de geri çekilmek mecburiyetinde kaldı. Fakat ateş baskını, baskınla kalmadı, süğü takıp taarruza geçti.

Arka aki ağı lığın ba ında du a Giritli Cafer bu va iyeti hepsinde e i görüyordu. Bir an düşü dü ve düşmana doğru acı ac haykı rdı:

— Bire kepa eler! Hucum edersiniz? Hiç korkmazmısınız Tüklerden? Burda ben varım bire!

Yüz adım kadar ileriye koştu.

Bir incir ağacına çıktı ve oradan, gelen düşmana ateş etmeğe başladı. Tek ateşli martini, otomatik tabanca çabukluğu ile kullanıyordu.

Bir taraftan yarı Türkçe yarı rumca, düşmana küfürler savuruyor, bir taraftan ağacın üstünden arkadakile e haykırıyordu:

— Bire Mahmut Esat Be-

gimul! Bire Şükrü Beğimul! Cep- babana selâm götürüyüm mi? düşman kavisinin iki cenahları-
haneler orada. Emir verecek- Veli Ağa bu sesi hayret ve na karşı mukabil taarruza geç-
siniz kaçırırsınız. Ben

Âşık Sazı ile

*Köye akşamlar indi,
Kırda renkler silindi,
Eşsiz kalan kuşların
Yuvada sesi dindi.*

*Av ışık vurdu koya,
Kıyılar ova ova...
Rüya gibi kayboldun,
Görmedim doya doya.*

*Öldürdü hasret yasın,
Hangi dağ ardındasın?*

*Korkarım, eşsiz sanıp
Seni eller almasın!*

*Baktım sisli dağlara,
Yü-eğim vara vara:
Senden haber getirsin,
Ses ni ver rüzgâra.*

*Doldu, taştı kederim,
Sensiz ne derbederim..
Bir gün dönüp gelmezsen
Verem olur, giderim!*

Şükûfe Nihal

ti. Giritli cafer hâlâ:

— Bire kepaze-
ler, siz benden
korkmaz mı? diye
haykırarak bağıra ateş
ediyordu, duydur-
uyordu.

Evet, düşman süc-
ğülerini oldukları
yere mahladı.

Cafer artık alay
ediyordu, her ku
rşunda:

— Hadi bire! Hü-
cüm bir! diye bağıırıyordu.

Düşman tekrar, olduğu yerde
daha şiddetli bir
ateşe başladı.

Müfrezelerimiz ağa-
cın yakınına geldiler.

Mahmut Esat
Bey

— Cafer! in
artık!

Diye kollarını
ağaca doğru kaldı-
rdığı zaman, yap-
rakları mitiralyoz
taradı ve Giritli
afer gökten inen
bir şecaat kül-
çesi halinde ku-
andanının kollarına
cansız düştü...

Aka Gündüz

Kin

*Canıma kıyar gibi dağ dağ ardına kaçtın,
Hançerle oyar gibi kalbimi göz göz açtın,
Ardında göz yaşlarım seloldu, sebil oldu.*

*Bugün senin uğruna kaç çocuğu unuttum,
Kaç açın acısını benliğimde uyuttum,
Binbir emel içimde perişan, sefil oldu...*

*On saat sana yanmak on işimi külettil
Ne ettise bana hep bu arsız gönül ettil
Senden öç almağa ben nasıl kanar, doyarım?*

*Birgün elbet dönersin, dağlar aşılmaz değil,
Sana gönül çekmekte elbet şaşılmaz değil,
O gün beni köreden gözlerini oyarım!..*

İffet Halim

[de burada bulanı-
birer birer temiz-
lerim!

Giritli Cafer, Tek
ateşli martinle tam
mevcutlu düşman
bölüğünü zımbalaya
zımbalaya duraklattı.
Bu keskin ve isabe li
ateşi, nereden gel-
diği i anla yincaya
kadar vakit geçti ve
müfrezelerimiz se-
lâmetle ric'at ederek
arkada yeni bir
mevki aldılar.

Nihayet bir dakika geldi ki d hşetle işitmişti. Müfreze ku- cum bir! diye bağıırıyordu.
Giritli Cafer, İncir yaprakları mandanı vaziyet'i islâh eder Düşman tekrar, olduğu yerde
aasında keşfolun-
du. Düşman bölüğü
hemen bir kavs va-
ziyetine geçerek İn-
cir ağacını sa dılar
ve ağaca doğru şid-
detli, sık bir ateş
başladı.

Giritli Cafer için
ağacın ini geri
çekilecek imkân be-
nüz vardı, fakat hiç
kımıldamadı, bite-
viye küfür ediyor,
alay ediyor, ateşi
kesmiyordu.

Bir aralık arkaya
haykırdı:

— Bire Veli Ağa! Ölürsem etmez Caferi kurtarmak için

Gelecek sayılarda : Mahmut Esat Beyin "Devletler ne zaman
silâh kullanır?,"